

delige Spørgsmaal, som nu ere behandlede fra faa mange forskjellige Sider, men kun udtale min Tilbøielighed til at gaae ind paa Lovudkastet, selv om dets Enkeltheder skulde undergaae Forandringer, navnlig dersom Bygprincipet kunde tilkjendes et større Omfang, end der nu er tillagt det i de enkelte Bestemmelser i Lovudkastet.

Gad: Jeg har allerede i Begyndelsen af denne Forhandling havt Leilighed til, uden at jeg dog derved kom ind paa Enkelthederne i dette Lovforslag, at udtale mig om min Stilling til det i dets Almindelighed. — Denne var og er den, at jeg vil være meget tilbøielig til at gaae ind paa nogle mindre indgribende Forandringer med Hensyn til den Maade, hvorpaa Geistligheden fortiden lønnes, men at jeg ikke kan gaae ind paa Forslaget, som det her foreligger. Jeg vilde derfor ikke paany have forlangt Ordet, dersom jeg ikke efter de senere Forhandlinger havde fundet særskilt Foranledning dertil. Det Punkt, som navnlig har opfordret mig til at forlange Ordet paany, er den Forhandling, som her har fundet Sted med Hensyn til Offer og Afciidentser. Eflerat den ærede Folkethingsmand for Maribo Amts 2den Valgkreds (Krogsh) begyndte at røre herved, have senere saa at sige alle mulige Talere udtalt sig for, at Offer og Afciidentser skulde gjøres aldeles frivillige. Jeg maa tillade mig at udtale, at jeg ikke vil kunne gaae ind herpaa og at jeg ikke troer, at man vilde vinde Synnerligt derved. Jeg for min Part maa ansee det for det Usikkertste, at Offer og Afciidentser aldeles bortfalder, og kan i saa Henseende, hvad Realiteten angaaer, henholde mig til, hvad der er ytret af den ærede Folkethingsmand for Svendborg Amts 6te Valgkreds (S. A. Hansen). Jeg troer, at Tiden i det Hele taget fører med sig, at den Maade at hve Afgift paa til Præsten ikke længere er hensigtsvarende. Man siger: Giv det fri! Men giver man det fri, vil et af to skee: Enten vil Forholdet i alt Væsentligt blive det samme som nu, og da vil den moraliske Tvang, som ogsaa nu er den, der især er virksom, hvile tungt paa Folk, eller ogsaa vil den Indtægt, som herigjennem vindes, falde bort, og da

komme vi paa det Punkt, at vi blive nødte til at skaffe Præsterne disse Indtægter paa anden Maade. Var Sagen saaledes, at vi havde Overflødighed paa Indtægter, var det saaledes, at vi kunde sige, at vi godt kunne undvære de Summer, som indkomme ved Offer og Afciidentser, saa skulde jeg være den Første til at anbefale, at man strøg det Hele uden nogen som helst Godtgjørelse. Men nu er det jo tilstrækkeligt oplyst, at der ikke er overflødig Midler tilstede, og derfor anseer jeg det for rigtigt at gaae den Vej, som er antydet i Lovforslaget, men paa en noget anden Maade. Da jeg har faaet Ordet, skal jeg kortelig udtale mig om, hvad der igaar fremkom fra den ærede Rigsdagsmand for Randers Amts 5te Valgkreds (Mourier-Petersen) angaaende Præsteavlingerne; Forhandlingerne derom have været saa vidtløftige, at jeg paa ingen Maade skal gaae i Detail. Kun dette. Naar den ærede Rigsdagsmand har sagt, at hvis Præsternes Avlsbrug i det Hele taget ikke blev drevet flet, men kun dyrt, hvilket var hans Overbevisning, saa var det Tab, som saaledes fremkom, kun et Tab, der falder paa vedkommende Brugere, men ingenlunde et Tab, som kunde kaldes et national-økonomisk Tab, saa maa jeg protestere mod denne Anskuelse, ligesom overhovedet mod de øvrige, han i denne Anledning fremsatte, thi hvad enten Bruttoudbyttet af Præstegaardene bliver mindre ved de samme Driftsomkostninger, eller det bliver lig med Udbyttet paa andre Avlsbrug, men ved større Omkostninger, saa er det i begge Tilfælde et Tab for Vedkommende og i begge Tilfælde i lige Grad et national-økonomisk Tab.

Jeg skal endnu blot sige et Par Ord om den i Lovudkastet foreslaaede Lønningsfond. Da jeg første Gang havde Ordet, kom jeg slet ikke ind paa dette Spørgsmaal, fordi jeg meente, at det vilde blive Gjenstand for en gjenmeengaaende Drøftelse først i et eventuelt Udvalg, dernæst her i Salen til 2den Behandling, men da man nu under Forhandlingerne er kommet temmelig langt ind derpaa, skal jeg udtale, at jeg for mit Vedkommende aldeles ikke kan gaae ind paa en Lønningsfond, som er grundet paa den i Lovforslaget foreslaaede Maade. — Min vigtigste Hovedgrund imod en saadan alminde-